

NZIPUTA MKPA EMUME IHE EBIRI DỊ N'AHIAZU MBAISE KE STEETI IMO

Oparah, Chinwendu Everista

Department of Linguistics and Nigerian Languages
Alvan Ikoku Federal College of Education, Owerri
08033878731

Chinwendueverista@Yahoo.Com

&

Prof. Ikechukwu A. Okodo

Department of Igbo, African & Communication Studies
Nnamdi Azikiwe University, Akwa
Ikeekodosons@Yahoo.Co

Ụmjedemede

Edemede a gbadoro ụkwụ n'ikowaputa mkpa emume ihe ebiri dị n'Ahiazu Mbaise ke Steeti Imo. O bu emume puru iche e ji mara ndi Ahiazu Mbaise o kachasi ndi otu ebiri, ma burukwa emume nwere nnukwu onodu na ndu ndi Ahiazu. Ebunnuuche edemede a bu ikowa mkpa emume a di n'Ahiazu Mbaise mere ndi obodo a jiri bagidesie ya ike. Iji mee ka edemede a kwuru chim, nwanchocha tulere otutu agumagu iji bawanye mmuo ya n'ihe banyere emume. E ji usoro nchocha nkowa dee edemede a, nke nyere ohere igaghari n'obodo Ahiazu Mbaise juo ase ihe banyere emume Ihe Ebiri. O bu atutu fonkshonalizim ka a gbasoro mee nchocha a. Ndi e ji mee nchocha a bu mmadu asaa bu ndi otu ebiri a juru ajuju onu sitere n'ajuju nchocha ato e ji mee nchocha a. Ihe a choputara gosiri na emume ihe ebiri na-akwalite udo, ezi mmekorita mmadu na ibe ya, agamnihu, idinootu, obi anuri na ezi onodu obodo. Ya mere nwa nchocha na-atu aro ka ndi otu ebiri na ndi Ahiazu Mbaise gbaa mbu na-akwalite emume a n'ihu uru puru iche o baara ha, ka obodo ndi ozo n'ala Igbo nomiri emume Omenala a iji belata tigbuo na zogbuo n'obodo. Ozo, ka ndi ochichi hazie ma kwalite onodu akunauba, emume na Omenala Igbo di iche iche.

Mkpelite

Obodo niile n'ua gbaa gburugburu nwere omenala e ji mara ha, etu a ka o di na mpaghara niile di n'ala Igbo. Nke a putara na mba niile nwere omenala ma o bu emume e ji mara ha. Ya ka ndi Igbo ji asi omenala ndi na-edu ha. Omenala ndi ahu bu ihe ndi obodo kwekoritara n'onwe ha na o bu usoro ha ga-agbaso were ebi ndu ha. Nke a gosiri na Obodo o bua nwere omenala ma o bu emume omenala ha kwekoritara ha ga na-eme maka nku di na mba na-eghere mba nri.

Omenala obodo na-egosiuta etu obodo si akpa agwa, nkwenye ha, ihe ndi ha nabatara na ihe ndi ha na-aso nsu. Ihe ndi a ka ndi obodo na-enyefe n'aka umu ha site n' inye ha ozuzu banyere etu obodo siri diri, ihe na-eme n'obodo na ihe ndi obodo na-aso nsu, di ka igbu mmadu, izu ohi, imegbu mmadu, inara mmadu ihe ya n'ike, anya ufu, mpu dgz. Obodo niile na-aso agwa ojoo niile ndi a aso, ya ka o ji di mkpa inyefe umuaka omenala obodo ha ka ha mewe omenala hapu ime omenelu.

Ndi Igbo nwere uzobu abuo ha si eziputa omenala ha. Site n'akparamaagwa ha na site mmemme ha, ya bu n'uzo emume. Omenala ndi a na-eziputa n'uzo akparamaagwa gunyere ndi a: ekele, nrubeisi, nsopuru, ikwu eziokwu, ikwua aka oto na ikpa agwa di ka obodo nabatara. Omenala ndi a na-eziputa n'uzo emume bu ndi a: ime ihe ebiri, iri ji ohuru, igba mgba, igba mkpe, igba okoroha, igba mmonwu, igba okonko, igba egwu odinala di iche iche, igu mmuo, ichi echichi di iche iche, ilu nwaanyi, iru mgbede, dgz. A na-eme emume ndi a di ka obodo o bua siri hazie nke ha. Ufodu na-abu emume a na-eme otu afu, afu abuo, afu ato ma o bu anu di ka obodo siri choo ya.

Emume ihe ebiri bu emume a na-eme n'Okpuru Ochichi Ahiazu Mbaise ke Steeti Imo. O bu emume e ji mara ndi otu ebiri ma buru emume mmadu na-eme otu ugboro na ndu, nke na otu ebiri o bua tozuru ogo ime emume ihe ebiri ga-enwe onye ha hoputara ga-emere ha emume ihe ebiri n'afu o bua. Mpaghara ufodu n'Ahiazu Mbaise na-akpo ya emume omugwo. Ma a kporo ya ihe ebiri ma o bu emume omugwo ha bu otu ihe. Ihe ozo di iche n'emume a bu ka obodo ndi a niile di n'Ahiazu Mbaise si eme emume a abughi otu. Obodo o bua haziri emume a na mmasi ha.

Emume ihe ebiri bụ ejewe aghaghị n'Okpuru Ochichi Ahiazu Mbaise, ya ka onye o bula ji agba mbo ihu na o mere ihe ebiri. Ma tupu nwoke na nwunye ya e mee emume a, otutu ihe ka obodo turu anya n'aka ha. Ihe ndi a gunyere:

- 1) Nwoke ga-abu onye sonyere nke oma n'ihe a na-eme n'obodo
- 2) Nwoke ga na-arụ oru ndi otu ebiri ya dunyere ya ka o ruo.
- 3) Nwoke ga-abu onye soro ndi ebiri ya wara akwa.
- 4) Nwunyi ya ga-esonye nke oma ebe umu nwaanyi ebiri no.
- 5) Ha ga-abu ndi nwere nwa ha ga-emere ihe ebiri
- 6) Ha ga-akwucha ugwo niile ha ji n'obodo.

Emume ihe ebiri abughi oku nwata na-agba agada were anya, maka o bu emume kachasi emume niile a na-eme n'Okpuru Ochichi Ahiazu Mbaise. Otutu ihe di n'ime ya, nke na onye na-emeghi ya etu o kwesiri nwere ntaramaahuhu na-esote ya. Nke a mere o bughi onye o bula nwere ike imenwu emume a.

Nsogbu Nchocha

Nsogbu emume a nwere bu na o na-alaghachizi azu nke ukwu n'ihe na otutu ndi okenye maara maka emume a na-anwuzi n'ike n'ike. Nke a mere otutu umu nwoke ndi Ahiazu Mbaise lurogo nwanyi ma mutachaa umu enweghi mmasi ime emume ihe ebiri. Ozu bu ajo onodu akunauba di n'obodo ugbu a mere otutu umu nwoke ndi Ahiazu Mbaise lurogo nwanyi mutachaa umu enweghi ike imere ndi obodo emume ihe ebiri.

O bu onodu a kpalitere nchocha a, nke na-eziputa mkpa emume ihe ebiri di n'Ahiazu Mbaise, nsogbu chere emume ihe ebiri n'oge ugbu a na uzọ di iche iche a ga-esi gbochie nsogbu a.

Mbunuuche Nchocha

Ebumnuuche nchocha a bu:

- 1) ikowa ihe bu emume ihe ebiri n'okpuru ochichi Ahiazu Mbaise
- 2) ichoputa ihe di iche n'etiti emume ihe ebiri na ile nwaanyi muru nwa omugwo.
- 3) ikowaputa mkpa emume a di n'Ahiazu Mbaise

Ajuju Nchocha

- 1) Gini bu emume ihe ebiri n'Okpuru Ochichi Ahiazu Mbaise?
- 2) Kedu ihe di iche n'etiti emume ihe ebiri na ile nwaanyi muru nwa omugwo?
- 3) Kedu mkpa emume ihe ebiri di n'Ahiazu Mbaise?

Nkwa Okpurukpu Okwu Ndi Metutara Isiokwu

N'ebe a, a kowaputara ukpurukpu okwu ndi a gbara elu n'ederede a. Ha bu ndi a: ile omugwo/omugwo nwa, omenala, otu ebiri na emume.

Ile omugwo/omugwo nwa

Omugwo, n'omenala Igbo, bu oge nwaanyi muru nwa ohuru ji ezu ike na-eri ihe di mma iji kwachie ahụ n'ogologo oge o buru afọ ime. Oge a ka e ji elezi nwaanyi anya. Nwaanyi muru nwa ohuru enweghi ihe o ga-eme ruo onwa ato ma o bu onwa ano di ka ya na di ya siri choo iji hu na ahụ siri ya ike. Ofomata (2012 na 2013) kwuru na omugwo bu omenala ndi Igbo ji eleta nwaanyi muru nwa na nwa o muru anya n'uzo puru iche, ma nye ya ohere ezumike izu asaa iji nwetakwa ahụ ya ozu site n'iri ihe oma n'uzo kwesiri ekwesiri. O gara n'ihu kowaa na o bu ihe inye Chineke ekele mgbe nwaanyi muru nwa n'udo, maka nwaanyi di etu a no n'etiti onwu na ndu. Ya mere, mgbe o bula nwaanyi muru nwa ohuru ndi Igbo na-asi "o rituola". N'echiche ha, nwaanyi ahụ di ime no n'elu osisi, mgbe o muturu nwa ahụ ka o rituru. O kowakwara na ihe nwaanyi muru nwa ohuru na-ano n'omugwo bu izu asaa, ya bu mkpuru ubochi iri abuo na asato nke putara otu onwa ndi Igbo. Ekwealor (2010) kwuru na omugwo na-amalite oge nwaanyi muru nwa were ruo izu asaa. O nweghi ebe o na-aga. O naghị aga nkụ, o naghị aga mmiri, kama o bu oge e ji elekota nwaanyi muru nwa anya maka afọ ime o buru na nwa ohuru o muru.

Omenala

Obodo niile n'ụwa gbaa gburugburu nwere omenala nke na-agbazi usoro obibi ndụ ha. Usoro obibi ndụ a bụ nkwekorita ndị nwe obodo nke onye ọ bụla ga-agbaso iji mee ka obodo na-aga n'ihu. Usoro obibi ndụ a ka a na-akpọ omenala.

Udeze (2006) kwuru na omenala bụ ihe niile e jiri mara obodo nke na-apụta ihe n'udị ndụ ha na-ebi, azumahia ha na mmekorita ha n'uzo dị iche iche, etu ha si eme ihe ha na odinala ha dị iche iche. Onwuegbuna (2012) hūgara omenala dị ka uzọ obodo si ebi ndụ ha, nke gbadoro ụkwụ n'udị nri ha nari, okpukperechi ha, udị orụ ha na-arụ, nkwenye ha na ihe ndị ha nabatara n'obodo ha.

Òtù Ebiri

Òtù ebiri ma ọ bụ òtù ogbò bụ òtù ndị a mụrụ n'otu oge ma ọ bụ agbata afọ abụọ, atọ ma ọ bụ anọ dị ka obodo siri hazie ya. Ojingwa (2011) hūrụ òtù ebiri dị ka usoro omenala haziri iji chikota umu a mụrụ n'otu afọ. Ezeuko (2009) kōwara òtù ogbò dị ka ndị a mụrụ otu mgbe, nke ụfọdụ n'ime ha nwere ike iji otu afọ ma ọ bụ abụọ tōta onwe ha, ha bịa jikōta onwe ha onụ buru otu òtù ebiri. Ọ gara n'ihu kwuo na site n'ọnọdụ na uru òtù ogbò bara n'ala Igbo mere e ji akwanyere ha ugwu na nsopuru dị ka nghota obodo siri dị banyere òtù ogbò. Okodo (2012) kwuru na ebiri bụ uke dị ka otutu obodo n'ala Igbo si akpọ ya. Ihe nke a putara bụ ndị a mụrụ n'otu oge. E nwere òtù ebiri n'otutu obodo n'ala Igbo, nke ndi nwoke na nke ndi nwaanyi, ndi ọ bula na-esonye ogbò ha.

Emume

Emume bụ oge ndi Igbo ji eziputa omenala obodo ha. Ọ bụ ihe diwara gboogboo n'ala Igbo nke na nwa tolite o tokwuru merikwa ya na-aga. Ọ na-abukwa oge ezumike ka e ji eme emume. Alessandro (2006) kōwara emume a di ka mkpuruokwu sitere n'asusu Latin nke putara "Festivus" na "Feria". "Festivus" putara mmemme oriri na onunụ nke obodo ebe "Feria" putara oge ezumike oru maka ncheta ndi e gburu n'ihu okwukwe ha kwere na Chukwu. Ya bụ, oge obodo ji enwe ezumike oru iji cheta ndi nwuru maka ihi okwukwe ha. Obodo e werezie oge a di ka oge mmemme oriri na onunụ ha. Ọ kōwakwara na emume malitere kemgbe ndi Igbo malitere ndu ha. Opaku (2013) kwuru na emume bụ ihe jikotara ndi odida anyanwu Afrika onu, nke ha ji enye eze na-elekota obodo ekele, ugwu na nsopuru. Ndi obodo na-ahuta ubochi emume di ka ubochi puru iche ndi obodo ji egosiputa odibendi na odinala obodo ha. Amankulor (2014) gbakwunyere na, oge emume bụ oge oriri na onunụ ma ọ bụ oge erimeri anuri.

Atutu Ederede

Atutu a gbasoro dee ederede a bụ atutu fonkshonalizim nke Emile Durkheim tputara n'afọ (1893). Ndi ozọ tunyere utu n'atutu a gunyere: Herbert Spencer, Tal Cott Parsons na Robert K. Merton. Atutu a di oke mkpa maka inyocha amumamu ohaobodo na omenala. Atutu a na-achoputa etu ewumewu na otu di iche iche n'ohaobodo si akwalite udo, nkwasiike na agamniihu obodo. Atutu a kwenyere na ohaobodo ka e guzobere ewumewu na otu di iche iche n'ihu oru puru iche ha na-aru na uru puru iche ha ga-abara ohaobodo. Crossman (2020) choputara na mperi atutu a riri bu na o naghị akwado ndorondoro n'udị ọ bula maka mgbanwe n'ohaobodo. Ya bụ Atutu a na-akwado uzọ niile obodo ga-esi nweta agamniihu. Atutu a dabara n'isiokwu a n'ihu na isiokwu lebara anya n'uzo di iche iche emume ihe ebiri si akwalite udo na agamniihu n'obodo Ahiazu Mbaise ke Steeti Imo

Usoro Nchocha

E ji usoro nchocha nkowa were dee edemed a. Usoro nchocha a nyere ohere ichoputa ihe niile banyere emume ihe ebiri n'Okpuru Ochichi Ahiazu Mbaise. Di ka Umo na Ezema (2007) si kōwaa, usoro nchocha nkowa bụ usoro kwesiri iji mee nchocha n'isiokwu banyere Omenala maka usoro a na-akowa Omenala di ka e si eme ya n'ime obodo di iche iche, ma mee ka eziokwu puta ihe n'ihe a na-edede maka ya.

Emume ihe ebiri n'okpuru ochichi Ahiazu Mbaise

Site n'ihe a choputara, Ihe ebiri bụ emume omenala ndi Ahiazu Mbaise nke ha na-eme iji kelee Chineke maka omumu o nyere ha na iji enwe mmekorita n'etiti onwe ha. Ọ bụ umuaka a muru n'ezinaulo ka a na-emere ihe ebiri, ọ bughị nne na nna. Ọ bụ nne na nna na-emere umu ha emume ihe ebiri site na ntuziaka ndi otu ebiri. Ebiri ọ bula tozuru ogo imere umu ha ihe ebiri na-eme ka obodo mara iji nye ha

ubochi ndi ebiri ha ga na-eme emume ihe ebiri nke ha n'oge ekeresimesi ma o bu na mbido onwa mbu (Jenuwari) n'afọ.

Emume ihe ebiri na-agbaso agba ndi a:

- Agba nke mbu - Igba ji
- Agbanke abuo - Abaliwuokwa (ya bu ida abali maka emume a)
- Agba nke ato - Emume ihe ebiri kpomkwem
- Agba nke ano - Ikpụ ite
- \Agba nke ise - Iri ji

Agba nke mbu - Igba ji

Emume ihe ebiri na-amalite site n'igba ji n'onwa iri (oktoba) n'afọ, maka onye o bu na nwere ji n'oba ya. Ndi ebiri na-ahazi onwe ha ma weputa otu ubochi n'onwa a maka igbara onye na-eme ihe ebiri ji o ga-eji amalite oru ugbo. Emume igba ji bu uzọ ndi ebiri ji edu nwoke na nwunye ya ulo ka ha malite oru ugbo. Nwoke o bu na n'otu ebiri ahụ ga-eweta mkpuru ji ano di mma ikọ akọ ndi otu ebiri ga-enye onye ahụ ga-emere ha emume ihe ebiri ka o malite oru ugbo. Tupu ubochi igba ji eruo, umu nwaanyi ebiri ga-agbakota n'ulo onye na-eme ihe ebiri bie ugba a ga-ata ubochi a ga-agba ji.

Ubochi igba ji ahụ, erimeri na-abu aturu tawa maka ndi ebiri na-edeputa ihe onye na-eme emume ihe ebiri ga-enye ha. Ihe ndi e deputara onye mere emume ihe ebiri n'afọ gara aga n'obodo Nnarambia bu ndi a:

- Otu nnukwu efere akpu e siri esi.
- Otu nnukwu efere ugba a gworo agwo.
- Otu akpa osikapa e siri esi
- Mmanya Igbo gbororo abuo
- Otu ite mmanu nkwa
- Otu ite mmanu opapa
- Ewu awusa abuo
- Mmanya ndi na-aba n'anya katon iri na ndi anaghi aba n'anya katon asato.
- Ngwa nri ndi a ga-eji esi ofe osikapa na nke e ji esi ofe (di ka: azu, okporoko, ayiya, ose, nnu, akwukwo nri dgz).

Oru onye na-eme ihe ebiri bu iweputa ihe ndi niile e deputara ya n'akwukwo, ndi ebiri ga-eji aka ha hoputa umu nwoke ga-enyere umu nwaanyi ebiri aka sie nri. Ka isi nri a na-aga n'ihu, onyeisi ndi ebiri na-akpo ndi otu ebiri a na-eme emume n'otu n'otu ka ha weta ji ha jiri bia. O buru na ji onye ahụ jiri bia adighi mma ndi ebiri ga-agwa ya ka o weta ozọ. A gbachaa ji, ndi ebiri ga-agbakota nyefee ya onye na-eme ihe ebiri n'aka ma gwa ya na ha ga-abia n'onwa asato (ogostu) n'afọ na-abia abia rie ji ahụ. Oriri na onunu ebiri oku, onye o bu eweputa efere o buru bia ikere nri ndi ahụ e siri, ha e buru ya laa ha na ndi agbataobi ha agbakota kerie nri ahụ.

Agba nke abuo - Abaliwuokwa

Abaliwuokwa na-abukari n'abali chi ga-abo ubochi a ga-eme emume ihe ebiri. Ihe e ji kpo ya abaliwuokwa bu na abali ahụ ka a na-egburu ndi ebiri okwa, ya bu igworo ha ugba di ka otu ebiri si eme. Umu nwaanyi ebiri na-ano n'usekwu na-asu akpu, ndi na-akpune akpu n'oku, ndi na-aguputa aguputa, ndi ufodu a na-asu akpu n'ikwe. Ihe ha ga-asu n'abali ahụ bu otu akpa akpu na obere ofe ha ga-esi iji were eri nri n'abali ma ha suchaa akpu ahụ.

Ndi nwoke ga-eke oru maka echi ya bu emume ihe ebiri kpomkwem, hoputakwa ndi nwoke ga-esiri ha ji mmiri oku na anu okuko maka onye na-eme emume ihe ebiri ga-enye ha ogbe ji ano na okuko abuo. Ha richaa, onye o bu alaa chebiri echi ya bu emume ihe ebiri kpomkwem.

Agba nke ato - Emume ihe ebiri kpomkwem

N'isi ututu ubochi ahụ, umu nwoke ebiri ga-aru mkpu (ya bu itinye kanopi). Onye na-eme ihe ebiri ga-enye ha otu onu ulo ebe ha ga-akwaju ihe niile e siri maka emume a. Oru niile e kere n'abaliwuokwa ga-amalite. Oru ndi a gunyere:

- igbu ehi
- isa anụ ehi
- ndị ga-enyere ụmụ nwaanyị aka isi nri
- ndị ga-elegide ebe nri ndị ahụ e siri dī ga-enye ndị ebiri ndị ọzọ nri
- ndị ga-ekere ụmụaka b́ara emume ihe ebiri nri
- ndị ga-enye ndị ọrịa ọgwụ dgz.

Otu a kwa ka ụmụ nwaanyị ebiri ga-esi kee ọrụ nke ha jiri hụ na ha mechara ngwa ngwa tupu oge e ruo. Emume a na-ebido n'elekere iri na abụọ nke ehihie mgbe ahụ ndị niile ọrụ ha bụ maka isi nri e sichaala. Onye ọ bụla alaa kwado pụta n'ụdị ejiji ndị ebiri na-eji. Nwoke na nwunye ya na-eme ihe ebiri na ụmụ ha akwado n'ejiji nke ha. Ihe mbụ ha ga-eme bụ ịb́a kelee ndị b́ara na be ha. Ndị ebiri ahụ ga na-enye ndị ebiri ndị ọzọ b́ara emume a oji, mmanya na ihe oriri, egwu ana-ada n'elu na-ada n'ala ndị mmadụ ana-enwe anụrị. Ndị na-eme emume ihe ebiri kelechaa ndị b́ara be ha, ha abaa kwado maka ịgba egwu.

Ọzọ kwa, ndị na-eme emume ihe ebiri ga-apụta ịgba egwu, nwa nke ọkpara ga-ebute isi ehi, nwa nke ada ga-ebu agba ehi, ebe ọdụ nwa ga-ebu ọdụ ehi, ha niile na-agba egwu ndị mmadụ ana-abọ ha ego. Mgbe ndị ebiri ndị ọzọ lachara, ndị ebiri mere emume ihe ebiri ga-ekere onwe ha nri nke ha, ha buru ya laa ha na ndị agbataobi ha erie ya.

Agba nke anọ - Ịkpụ ite

Oge e mechara emume ihe ebiri, echi ya aburū ịkpụ ite. Ndị ebiri mere ihe ebiri ga-agbakọta hazie ihe niile ha mere n'emume a. O nwee ihe ndị ha riforọ ụbọchị emume ahụ ha erichaa ya. Ọ burū na o nweghị ihe foronụ onye mere emume ihe ebiri esiere ha nri ọzọ. O nwee ebe onye mere emume a dara iwu ha, ha enye ya ntaramahụhụ na-esote ya. N'ebe a ka ha ga-eme ka onye ọzọ ga-eme emume ihe ebiri n'afọ ọzọ mata na ọ bụ ya ga-eme emume a.

Agba nke ise - Iri ji

Iri ji ndị ọtù ebiri na-abụ n'ọnwa ọgostụ; oge ndị mmadụ na-eke ji ha korotara n'ubi. Ndị ebiri ga-abia rie ji ahụ ha nyere onye meere ha ihe ebiri n'afọ gara aga. Ụbọchị ahụ onye meere ha ihe ebiri ga-enye ndị ebiri ọkụkọ abụọ, ogbe ji anọ buru ibu na ihe ndị ọzọ e ji esi ji ahụ. Ha rie, nūọ, gbakwaa egwu etu o si masị ha. Ọ bụ ụbọchị ahụ ka onye mere emume ihe ebiri n'afọ gara aga mechara. Ndị obodo ga-ekele ya n'uzọ pụrụ iche.

Ndịiche Emume Ihe Ebiri na ile Nwaanyị Mụrụ nwa Ọmụgwọ

Site n'ihe a chọputara, emume ihe ebiri bụ otu n'ime emume omenala e ji mara ndị Okpuru Ọchịchị Ahịazụ Mbaise ke Steeti Imo. N'ala Igbo gbaa gburugburu, ọ bụ naanị ha na-eme emume a, o zughị Igbo niile ọnụ. Ọ bụ eziokwu na ọ bụ nne na nna na-eme emume a, mana ọ bụ ụmụaka ha mụrụ ka a na-emere ya. Usoro e ji eme emume a bụ otu, ma onye ukwu na onye nta na-agbaso usoro ahụ dī ka obodo siri hazie ya. O nweghị onye mmemme emume ihe ebiri ya dī iche. Onye na-emeghị ya etu o kwesiri na-anata ntaramahụhụ site n'aka ndị ọtù ebiri ya.

N'aka nke ọzọ, ọmụgwọ nwa bụ omenala zuru Igbo niile ọnụ. Ọ na-amalite ozugbo nwaanyị mụturu nwa. Ọ bụ ohere a na-enye nwaanyị mụrụ nwa ọhụrụ jji zuo ike, richie ahụ na ahụhụ ọ tara buo afọ ime. O nweghị ihe ọ ga-arụ n'oge a, naanị isọ akụ n'ọnụ.

Ile nwaanyị ọmụgwọ bụ ihe nwoke na-eme dī ka aka ha ya. Ọ bughị na mmanye. Ọ ga-enwekwa ndị ga-abia inyere nwunye ya aka ime ihe ụfọdụ dī ka nne nwunye ya, nne di ya ma ọ bụ nwanne nwunye ya nwaanyị dī ka ihe siri kwurū. Ihe dī mkpa bụ ohere ọma ahụ e nyere nwaanyị na nwa ọhụrụ ya jji zuo ike, ahụ agbasie nwa ọhụrụ ike.

Mkpa Emume a dī n'Ahịazụ Mbaise

Ọtụtụ uru na-esi n'emume ihe ebiri apụta, bụ ndị a: Ọ bụ emume ndị obodo niile dī n'Okpuru Ọchịchị Ahịazụ Mbaise nabatara, ma ndị ụka na ndị amaala. Emume ihe ebiri na-ebute nkwanye ugwu na mmụọ ịgba mbọ n'ebe ndị ọtù ebiri nọ. Ọ na-abụ ihe obi uto nyere ụmụaka a na-emere emume ihe ebiri. Emume

ihe ebiri na-etinye mmụọ igbaso usoro iwu obodo. Ndị ebiri na-eji oge emume a hazie ọtụtụ ihe n'obodo, nyere ndị ogbenye aka, duo nwoke na nwunye ya ụlọ, kuziere ụmụ nwaanyị e si mba ọzọ lụbata ka e si esi ofe araha, ofe ụgummanụ, ofe ololo, ka e si ebi ụgba na ụkasi ma tinyekwa mmụọ ịdị n'otu n'ime ha. Ọ bụkwa oge ndị obodo ji edebe obodo ọcha site n'ịbọchasi ụzọ ama niile, nyoba anya n'ezinaulọ onye ga-eme emume ihe ebiri iji chọputa ọnọdụ adịmaocha ha tupu oge emume a eruo.

N'oge emume a, ha na-eme nriko site n'iji otu iko mmanya anụ mmanya, otu iko anụ mmiri, otu ngaji na otu efere eri nri. Nke a dị ka ịgba ndụ na o nweghị onye ga-emegide ibe ya, nwanne a gaghị egbu nwanne ya ma ọ bụ kpaa nkata imegide ebiri ya. Nriko ha na-eme n'oge emume a mere ha ji na-ekwu n'obodo Ahịazụ anaghị anabata ihe ojọọ maka onye mere nke a ala na-aghopu ya ma ọ bụ ọ gbapụ n'obodo gbalaa obodo ọzọ na-enweghị onye na-achi ya. Ọzọkwa, nriko ha na-eri n'emume a dị ka mmadụ idu isi. Onye gburu mmadụ ma ọ bụ tinye aka kpaa nkata maka igbu mmadụ erielā oriko nke na ọnwụ ga-ezute ya ma ọ buru na ọ gbapughị n'obodo. Ụdị mgbapụ a bụ ruo ebighị ebi.

Nchikọta

Ihe ndị a chọputara n'edemede a gosiri na emume ihe ebiri bụ emume a na-eme n'Okpuru Ọchịchị Ahịazụ ke Steeti Imo. Ọ bụ ndị ọtù ebiri wara akwa, lụọ nwaanyị, mụta nwa nwere ohere imere ụmụ ha emume ihe ebiri, iji kelee Chineke maka ndụ na omumụ o nyere ha, ma buru emume e ji akwalite udo, ezi mmekọrịta mmadụ na ibe ya, agamniihu, ịdịnootu, obi anurị na ezi ọnọdụ obodo.

Emume a na-ebido site n'igba ji bụ agba nke mbụ ruo na agba nke ise bụ iri ji ọhuru. Ihe ebiri diwapuru iche n'ile nwaanyị muru nwa omugwo. Nwoke na-ele nwunye ya muru nwa omugwo, ebe nne na nna na-emere ụmụ ha muru ihe ebiri site na ntuziaka ndị ọtù ebiri ha. Ọ bụ oge emume a ka ndị obodo bi n'uzo ije ji alota ulo, hazie obodo, nyere ụmụ ogbenye aka, kuziere ụmụ nwaanyị e si mba ọzọ lụbata ka e si eme ọtụtụ ihe di ka; ibi ụkasi, ibi ụgba na isi ụdị ofe naanị ndị Mbaisi na-esi. Emume a na-akwalite ọnọdụ obodo ma tinye mmụọ igba mbọ n'ime ndị ebiri, belata tighuo zoghbuo n'obodo, ma mee ka obodo dirị n'udo.

Ntuziaka

Ntuziaka ndị a ga-enye aka ikwalite emume obodo maka emume ọ bula nwere ebunnuuche ndi gboo jiri malite ya.

- Obodo niile di n'ala Igbo kwesiri ihiwe otu ebiri maka ọ bụ ha ka obodo ji aru oru.
- Mba uwa kwesiri ikwalite emume obodo ha di iche iche maka o nwere ebunnuuche ndi gboo jiri malite ha. Ufobu emume na-abu ihe nkuzi nyere umuaka, ufodu a buru usoro iwu obodo ka e ji ya akuzi, ebe ufodu bu iji belata ihe ojoo n'obodo.
- Obodo niile n'ala Igbo kwesiri imalite udi emume a (ihe ebiri) maka ọ na-eweta udo ma belatakwa iyi ndu egwu n'obodo.
- Ndi nne na nna kwesiri ime ka umu ha na-esonye n'emume obodo ha maka ọ na- agbazi ezi akparamaagwa ma mee ka ha na-esonye n'ihe obodo na-eme.
- Ndi nhazi agumaakwukwo kwesiri itinye oge maka nkuzi emume omenala obodo di iche iche iji nyere umu akwukwo aka imata mkpa emume obodo ha di.

Mmechi

A bja n'ala Igbo gbaa gburugburu, obodo niile nwere emume omenala e ji mara ha, etu a ka ọ di n'Okpuru Ọchịchị Ahịazụ Mbaise e ji emume ihe ebiri mara. Emume a diwara okputorokpu. Ọ bụ emume e ji enwe mmekọrịta, n'etiti mmadụ na ide ya, ikwalite udo, agamniihu, ịdịnootu, na ezi ọnọdụ obodo ma burukwa ihe e ji ekele Chineke maka omumụ o nyere ha. N'agbanyeghi na ọ bụ emume e ji enwe obi anurị, ihe ebiri bụ emume na-agbazi akparamaagwa ma mee ka inyi ndu egwu belata. Olile anya bu ka obodo niile di n'ala Igbo nomiri udi emume omenala a iji gbochie inyi ndu egwu n'obodo.

Edensibia

- Alessandro, F. (2006). *Essays on the Festival and Morphology*. New Meico: University press.
- Amankulor, J.N. (2014). Ekpe Festival as Religious Ritual and Dance. Drama n'ime *Journals African of study*. Vol.1. No. 2.

- Crossman, A. (2020). "Understanding Functionality Theory". www.thought-co.functionalisttheory. E weputara na March, 2023
- Ekwealor, C.C. (2010). *Omenala na Ewumewu Igbo*. Onitsha: Africana First publishers.
- Ezeuko, R.O. (2009). *Ewumewu, Omenala Ofufe na Nkwenye ndi Igbo*. Onitsha: Elukokwa Publishers.
- Ofomata, C.E. (2012). *Omenale na Odinala ndi Igbo*. Enugu: Format Publishers
- Ofomata, C.E. (2013). *Ndezu Utoasusu Igbo nke ndi Jini Sekondiri*. Enugu: Format Publishers.
- Ojingwa, G. (2011). *Igbo kwenu: The Igbo as they are*. Owerri: Transfiguration Press and Publishing House.
- Okodo, I. (2012). The Igbo Age grade System and African Traditional Religion Interest ÄFRREN: An International Online Multi-Disciplinary Journal E. weputara n'octoba 7, 2021.
- Opaku, A.K. (2013). *Sacrifice in Igboland*. Ibadan: Univewrsity Press.
- Udeze, C.V. (2006). *Mmekorita n'uzo Omenala na ndu ndi Igbo*. N'ime Jonal Igbo ga-adu nke Asusu Igbo A.I.F.C.E. Owerri.
- Umọ, C.U. na Ezema, O.C. (2007). *Mkpanaka Akwukwo Omumu Nchocha n'Asusu na Omenala Igbo*. Nsuka: Ifedimma Communications.

Ndi A Gbara Ajuju Onu

- Anaele, J. (2021:AQ). Afọ iri ise na ise
- Nnadi, O. (2021:AQ). Afọ iri anọ na asato
- Nwagwu, A. (2021:AQ). Afọ iri ise na ise
- Obisike, K. (2021:AQ). Afọ iri na isii
- Okoroji, A. (2021:AQ). Afọ iri ise
- Oparaku, C. (2021:AQ). Afọ iri isii
- Oparaocha, O. (2021:AQ). Afo iri ise na abuo